VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

PROMEMORIA

15.12.2022

Sannings- och försoningsarbetsgruppen 15.12.2022

Tid torsdag 15.12.2022 kl. 10.00–13.00
Plats Sjöekipaget, mr. A2221 Procopé

Deltagare

Vesa Vuorenkoski, statssekreterare, ordförande SRK
Pamela Sarasmo, sekr. JM
Corinna Tammenmaa JM
Laila Vihersaari-Johnston, sekr. SRK
Taina Kulmala SRK
Nina Brander SRK
Juha Luomala SHM
Tea Hoffrén SHM
Markku Jokinen Finlands Dövas Förbund rf
Laura Pajunen Finlands Dövas Förbund rf
Risto Hoikkanen Föreningen Finlands Dövblinda rf
Aarne Pirkola Föreningen Finlands Dövblinda rf
Salla Fagerström Finlands dövhistoriska sällskap rf
Magdalena Kintopf-Huuhka Finlandssvenska teckenspråkiga rf
Susanna Söderlund Finlands Dövas Förbund rf/tulkkaus
Karoliina Franck Finlands Dövas Förbund rf/tolkning
Taina Petäjäinen Evantia Oy/tolkning
Pirjo Falk Evantia Oy/tolkning

FÖREDRAGNINGSLISTA

1. Mötets öppnande och föredragningslista

   Mötet öppnades kl. 10.18. Inga kommentarer om föredragningslistan.

2. Presentation

   Vesa Vuorenkoski höll ett inledningsanförande där han önskade sig ett varmt, diskuterande och respektfullt arbete i arbetsgruppen. Han konstaterade att tidsplanerna och ramverket inte får begränsa arbetsgruppens arbete alltför mycket, utan att målet är att arbetet ska kunna beredas väl. Vuorenkoski konstaterade att statsrådet inte sitter i förarsätet utan är på en gemensam resa med den teckenspråkiga gemenskapen.

   Markku Jokinen, verksamhetsledare för Finlands Dövas Förbund, betonade att man genom att förhandla tillsammans kan uppnå resultat och se till att inte fler orättvisor sker. Jokinen

betonade processens teckenspråklighet och behovet av att begrepp ska förklaras på teckenspråk. En balans måste hittas mellan språken. Jokinen konstaterade att vi befinner oss vid ett historiskt ögonblick.
Risto Hoikkanen, verksamhetsledare för Finlands Dövblinda rf, betonade att Finland är en föregångare och ett exempel för resten av världen.

Alla medlemmar presenterade sig för arbetsgruppen.

3. Arbetsgruppens uppgifter

Ordföranden gick igenom beslutet att tillsätta en arbetsgrupp. Han sade att någon sannings- och försoningsprocess inte egentligen genomförs ännu, utan att vi nu förbereder den kommande processen och dess förutsättningar. Uppfattningen om psykosocialt stöd i sin helhet kommer att spela en viktig roll. Ordföranden sade att man inte velat bakbinda sig till en viss form i förväg.

Markku Jokinen konstaterade att det inte är vardagligt för gemenskapen att föra en direkt dialog med staten. Flexibilitet är mycket bra sak, eftersom vi också själva måste lära oss om processen innan den inleds. Inte ens gemenskapen hade någon idé om en viss färdig modell. De befintliga modellerna bygger på talade språk. Man måste fundera på en hurdan modell skulle vara bäst när det är fråga om ett visuellt språk.

Salla Fagerström (Finlands dövhistoriska sällskap) konstaterade att teckenspråkiga inte är riktigt accepterade i samhället, till exempel kan anställda inom kundservice bli skrämda av döva kunder och lämna dem utan service.

Magdalena Kintopf-Huuhka (Finlandssvenska teckenspråkiga) konstaterade att det är svårt för personer som använder finlandssvenskt teckenspråk att hitta en identitet. Många har inte fått utbildning på sitt eget språk utan på det finska teckenspråket, och många har varit tvungna att flytta till Sverige för att få utbildning.

Laura Pajunen (Finlands Dövas Förbund) betonade att processens vidd är en viktig utgångspunkt, eftersom det för närvarande inte finns en enda tydlig modell. Det är också viktigt att fundera över hur man kan upprätthålla förtroendet och säkerställa en fortsättning för att inga orättvisor ska uppstå heller i framtiden. Pajunen påpekade att det här är den första sannings- och försoningsprocessen för döva och teckenspråkiga personer i världen och att det därför är bra att se över olika alternativ.

Hoikkanen berättade om ett projekt som genomfördes i Tammerfors och som satte sig in i frågor kring dövblinda användare av närtjänster i Hervanta. Under det ettåriga projektet lärde sig många hur man bemöter en kund med nedsatt hörsel och syn i vardagen och därigenom skapades ett uppskattande servicesätt för dövblinda kunder. Hoikkanen konstaterade dessutom att det är svårt för många dövblinda personer att lita på att förändringar sker. Han betonade vikten av psykosocialt stöd under processen och att det borde finnas valfrihet för stödet, om man till exempel vill ha stödet med hjälp av en tolk eller direkt på teckenspråk.
Aarne Pirkola (Föreningen Finlands Dövblinda) tog upp synpunkter som gällde Ushers syndrom. Han önskade att människor skulle ta hänsyn till den vita käppen och konstaterade att personer som hör är mycket nervösa över att träffa en dövblind person. Pirkola önskar att medvetenheten ska öka och därmed minska fördomarna.

4. Frågor kring tolkning (protokoll och tolkar)

Ordföranden konstaterade att tolkningen måste skötas på ett sådant sätt att den tillgodoser behoven. Det bör fastställas hur tolkningen ska ordnas framöver.

Jokinen sade att de hade diskuterat frågan i förväg, och att det vore enklast om vi använde tolkar från Finlands Dövas Förbund och också tolkarna skulle lära sig samtidigt. Men förutom tolkarna från Finlands Dövas Förbund skulle det vara bra att också ha en tredje tolk, om till exempel tolkarna från Finlands Dövas Förbund har förhinder och på så sätt möjliggörs också paustolkning. Det vore bra om SRK skulle beställa tolkarna för finlandssvenskt teckenspråk så att man även i fråga om finlandssvenskt teckenspråk alltid skulle få samma tolkar på plats. Det fastställdes att Fpa:s tolkningstjänster ska användas åtminstone tills vidare, eftersom Fpa förmodligen kan garantera samma tolkar för deras del medan arbetsgruppens arbete pågår.

Det fastställdes att gemenskapens förslag ska tas som utgångspunkt för tolkningen. Pamela Sarasmo (JM) kommer vid behov att fortsätta att diskutera frågor kring tolkning skriftligen med gemenskapens företrädare.
När det gäller protokollen diskuterades protokoll på teckenspråk. Det är viktigt att få protokollen även på svenska. En person kan göra översättningar till svenskt teckenspråk när Magdalena inte är tillgänglig för detta.

Det beslutades att ett videomeddelande från ordföranden ska utarbetas för varje möte. Ordföranden läser upp meddelandet och en teckenspråkig översättning och textning som är enkel att omvandla till punktskrift läggs till meddelandet.
Översättningar till teckenspråk, bland annat via Institutet för de inhemska språken.

Verbaliseringen måste ses över i olika skeden.

5. Färdplan för Finlands Dövas Förbund, knäckfrågor för inledande av processen

Färdplan för Finlands Dövas Förbund, knäckfrågor för inledande av processen Markku Jokinen presenterade det arbete som organisationerna utfört. Färdplanen innehåller 8 delområden: bakgrund, nuläge, mål, parter, knäckfrågor, överenskommelse om mandat, modell och hur slutresultatet bör se ut. Färdplanens grundidé är att vara ett verktyg för att lösa eventuella konflikter, ett slags fredsinstrument. Färdplanen kan betraktas som grunden för att inleda sannings- och försoningsprocessen och som ett bärande verktyg.
Jokinen redogjorde närmare för parterna, huvudmålen, knäckfrågorna, utbildningen (inklusive den för medlemmarna i arbetsgruppen), ett eventuellt avtal som skulle staka ut riktningen för arbetet.
Ordföranden sade att färdplanen var en mycket bra grund och tackade organisationerna för det arbete de utfört.

6. En kort översikt över sannings- och försoningsprocessen för samerna

Nina Brander (SRK) presenterade sannings- och försoningsprocessen som gäller samerna. Efter det att sametinget hade lagt fram sitt förslag till kommissionen hölls en samrådsrunda, varefter man började utarbeta ett mandat. Kommissionen meddelades självständighet och oberoende att besluta om framskridandet – man ville inte begränsa kommissionens arbete genom mandatet. Sametinget hade ett öppet kandidatförfarande. Vissa urvalskriterier fastställdes för företrädare för staten.
En parlamentarisk arbetsgrupp har tillsatts för att garantera att kommissionens arbete fortsätter efter regeringsskiftet.

Under förhandlingarna ägnades mycket tid åt organisering av psykosocialt stöd. Ett samarbetsavtal ingicks med Lapplands sjukvårdsdistrikt. Service ges på tre samiska språk.

Tea Hoffrén (SHM) berättade att SHM har fört en diskussion med Finlands Dövas Förbund om psykosocialt stöd. Under diskussionerna fattades ett beslut om att SHM ska beställa en utredning i början av 2023. För utredningen behövs troligtvis en bakgrundsarbetsgrupp.

I slutet av mötet föreslog Finlands Dövas Förbund att de kunde ordna utbildning för arbetsgruppens medlemmar om teckenspråk och teckenspråkig kultur. Detta ansågs vara en bra idé.

7. Följande möte och avslutande av mötet

En doodle-enkät skickas till medlemmarna om tidpunkten för nästa möte.

Ordföranden avslutade mötet kl. 13.00.

Sändlista